

OLIIY TA'LIM JARAYONIDA VIDEO-TAHLIL TEXNOLOGIYASI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

*Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika Universiteti Magistratura
1-bosqich talabasi*

Ahmedova Nargiza Abrahmat qizi

Annotatsiya: Maqolada oliy ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari hamda video-tahlil texnologiyasining pedagogik imkoniyatlari tahlil etilgan. Video-tahlil texnologiyasini joriy etish mexanizmlari, uning refleksiv fikrlashni shakllantirish va metodik tayyorgarlikni takomillashtirishdagi o'rni asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiya, video-tahlil texnologiyasi, refleksiya, pedagogik amaliyot, innovatsion ta'lim, metodik kompetensiya.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida pedagog kadrlar tayyorlash sifati muhim ahamiyat kasb etadi. Globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda ta'lim jarayonining transformatsiyasi o'qituvchidan yuqori kasbiy kompetensiyani talab etmoqda. Shu sababli oliy pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

Kasbiy kompetensiya pedagogning kasbiy faoliyatni samarali amalga oshirishga tayyorligini ifodalovchi integrativ sifatdir. U bilim, ko'nikma, malaka, shaxsiy fazilatlar va qadriyatlar birligida namoyon bo'ladi. Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim natijasini amaliy faoliyat bilan bog'liq holda baholashni nazarda tutadi. Shunday ekan, bo'lajak o'qituvchini tayyorlash jarayonida nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlash muhim vazifa hisoblanadi.

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish pedagogik-psixologik muammo sifatida

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy shakllanishi murakkab jarayon bo'lib, u pedagogik va psixologik omillar ta'sirida amalga oshadi. Pedagogik jihatdan mazkur jarayon ta'lim mazmuni, metodlari va shakllari orqali tashkil etiladi. Psixologik jihatdan esa shaxsning motivatsiyasi, kasbiy yo'nalganligi, o'zini anglash darajasi va refleksiv qobiliyatlari muhim rol o'ynaydi.

Kasbiy kompetensiyaning asosiy tarkibiy qismlari metodik, kommunikativ, axborot-kommunikatsion, refleksiv va ijtimoiy-psixologik kompetensiyalardan iborat. Mazkur kompetensiyalar o'zaro bog'liq holda shakllanadi va rivojlanadi. Ayniqsa, refleksiv kompetensiya pedagogning o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarini aniqlash va takomillashtirish yo'llarini belgilash qobiliyatini ifodalaydi.

An'anaviy ta'lim tizimida nazariy bilimlarga ustuvor ahamiyat berilishi ba'zan amaliy ko'nikmalar yetarli darajada shakllanmasligiga olib keladi. Natijada bitiruvchilar real pedagogik vaziyatlarda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Shu bois kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda interaktiv, tahliliy va refleksiv metodlardan foydalanish zarur.

Video-tahlil texnologiyasining ilmiy-nazariy asoslari

Video-tahlil texnologiyasi pedagogik faoliyatni videoyozuv orqali qayd etish va keyinchalik uni tahlil qilish jarayoniga asoslanadi. Ushbu texnologiya refleksiv yondashuv tamoyillariga tayanadi. Refleksiya shaxsning o'z faoliyatini anglash, baholash va takomillashtirishga qaratilgan ichki intellektual jarayondir.

Video-tahlil texnologiyasi obyektivlik, tizimlilik, izchillik va faollik tamoyillari asosida amalga oshiriladi. Pedagogik jarayonni videoga yozib olish talabaning o'z faoliyatini tashqi kuzatuvchi sifatida ko'rish imkonini beradi. Bu esa o'z-o'zini baholash jarayonini ancha samarali qiladi.

Mazkur texnologiya darsni tashkil etish, o'quvchilar bilan muloqot qilish, metod tanlash, vaqtni taqsimlash kabi jihatlarni chuqur tahlil qilish imkonini beradi. Shuningdek, nutq madaniyati, mimika va jestlar, auditoriya bilan o'zaro ta'sir kabi omillar ham baholanadi.

Video-tahlil texnologiyasining pedagogik imkoniyatlari

Video-tahlil texnologiyasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda keng pedagogik imkoniyatlarga ega. Avvalo, u talabaning refleksiv tafakkurini shakllantiradi. O'z faoliyatini qayta ko'rish va tahlil qilish orqali talaba xatolarini aniqlaydi va ularni bartaraf etish yo'llarini izlaydi.

Ikkinchidan, metodik kompetensiya rivojlanadi. Dars tuzilishi, maqsadning aniqligi, metod va usullarning samaradorligi tahlil qilinadi. Bu esa metodik savodxonlikni oshiradi.

Uchinchidan, kommunikativ kompetensiya takomillashadi. Nutqning aniqligi, ravonligi, muloqot madaniyati va auditoriya bilan aloqaning samaradorligi baholanadi.

To'rtinchidan, video-tahlil nazariya va amaliyot o'rtasidagi uzviylikni ta'minlaydi. Talaba nazariy bilimlarini real pedagogik vaziyatda qo'llashni o'rganadi.

Video-tahlil texnologiyasini joriy etish mexanizmlari

Oliy ta'lim jarayonida video-tahlil texnologiyasini samarali joriy etish uchun tizimli yondashuv talab etiladi. Avvalo, pedagogik amaliyot dasturiga video-tahlil elementlarini kiritish zarur. Ikkinchidan, aniq baholash mezonlari ishlab chiqilishi lozim. Bu mezonlar dars maqsadi, metod tanlash, muloqot sifati va refleksiv xulosa chiqarish ko'nikmalarini qamrab olishi kerak.

Shuningdek, texnik infratuzilma yaratish muhim ahamiyatga ega. Videoyozuv vositalari va raqamli platformalardan samarali foydalanish jarayonni soddalashtiradi. Guruhli muhokamalar va refleksiv seminarlar esa tahlil samaradorligini oshiradi. Monitoring jarayoni ham muhim hisoblanadi. Talabalarning kasbiy kompetensiya darajasidagi o'zgarishlar muntazam ravishda tahlil qilinishi lozim.

Xulosa

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, video-tahlil texnologiyasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu texnologiya refleksiv fikrlashni shakllantiradi, metodik va kommunikativ ko'nikmalarni takomillashtiradi hamda pedagogik faoliyat samaradorligini oshiradi. Oliy pedagogik ta'lim tizimida video-tahlil texnologiyasini tizimli joriy etish zamonaviy, raqobatbardosh va kasbiy jihatdan yetuk pedagog kadrlarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika Universiteti Magistratura 1-bosqich talabasi Ahmedova Nargiza Abrahmat qizi